

діяльності є комунікативна: людина говорить для того, щоб впливати на поведінку, думки, почуття, свідомість інших людей. У цьому полягає гуманістична функція. На основі комунікативної функції мовна діяльність набуває функції регулювання власної поведінки, організації і пов'язування інших психічних процесів. Для мовної діяльності є типовою емоційно-виражена функція, яка проявляється через міміку, жести, інтонацію, що допомагає розкрити сенс висловлювання. Без мовної діяльності неможливе, власне, ніяке пізнання. Отже, функції мовної діяльності і культури взаємопов'язані. Методологічний сенс цієї єдності полягає в тому, що неможна оволодіти функціями мовної діяльності окремо від функцій культури і навпаки.

Головна мета лінгвокраїнознавства – забезпечення комунікативної компетенції в актах міжкультурної комунікації насамперед через адекватне сприйняття мови співрозмовника і оригінальних текстів, розрахованих на носіїв мови.

Лінгвокраїнознавство забезпечує рішення цілого ряду проблем, наприклад, філологічної проблеми адекватного розуміння тексту, тому воно виступає в якості лінгвістичної основи не тільки лінгводидактики, а й перекладу, бо для того, щоб перекладати, необхідно, насамперед, повністю розуміти іншомовний текст з усіма нюансами значення, включаючи підтекст, натяки, а вже потім, враховуючи, хто є адресат, підбирати відповідні еквіваленти в мові перекладу. Незнання цих еквівалентів призводить до труднощів при спілкуванні на іноземній мові. Кінцевим результатом є зниження комунікативної компетенції учнів.

Лінгвокраїнознавчий аспект навчання – це самостійний аспект навчання іноземної мови (поряд з фонетичним, лексичним, граматичним та стилістичним), який відбиває національно - культурний компонент мовного матеріалу. Кінцевою метою засвоєння лінгвокраїнознавчого аспекту є формування у студентів лінгвокраїнознавчої компетенції, тобто „цілісної системи уявлень про основні національні традиції, звичаї та реалії країни, мова якої вивчається“.[4:20] Включення в зміст навчання країнознавчих знань забезпечує засвоєння студентами реалій іншої національної культури, розширення їхнього загального кругозору, що покращить володіння іноземною мовою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике: Учебное пособие. – М.: Высшая школа, 1991.-140 с.
2. Melde, Wilma. Zur Integration von Landeskunde und Kommunikation im Fremdsprachenunterricht. – Tübingen, 1987. S.179.
3. Панов Е.И., Кузовлев В.П., Коростелев В.С. Цель обучения иностранным языкам на современном этапе развития общества //Иностранные языки в школе. – 1987.- №6 – С.20.
4. Raasch, Albert. Internationalität – Leitziel des Fremdsprachenunterrichts für Erwachsene. In: Neusprachliche Mitteilungen. – Kassel, 1993. – S.134.
5. Schmied, Siegfried J. Was ist bei der Selektion des landeskundlichen Wissens zu berücksichtigen? In: Alois Wierlacher (Hg): Deutsch als Fremdsprache. Grundlagen und Verfahren der Germanistik als Fremdsprachenphilologie. - 1990. Bd.1;2.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ніна Воронкова – старший викладач кафедри германської філології КДПУ ім.В.Винниченка.
Наукові інтереси: лінгвокраїнознавство

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ І ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Олена ГРИГОРОВИЧ (Одеса, Україна)

У статті дається визначення поняттю науково-пізнавальної компетенції та пропонуються деякі методи її формування у студентів вищих навчальних закладів.

In the article the definition of the notion of academic-cognitive competence is given and some methods of forming of academic-cognitive competence of students of institutions of higher education are proposed.

Процеси глобалізації економіки, політичні та соціальні перетворення нашого суспільства, формування інформаційного суспільства та інтеграція української системи вищої освіти у світовий освітній простір, входження України до Болонського процесу поставили перед нашою педагогічною наукою задачу впорядкування традиційного

українського наукового апарату відповідно до загальноприйнятої в Європі системи педагогічних понять. Зокрема, парадигма освіти має бути переглянута з позиції компетентнісного підходу та орієнтуватися на формування потреб у постійному поповненні та оновленні знань, удосконаленні вмінь та навичок, їхньому закріпленні та перетворенні в компетенції.

Вивчення наукових джерел дозволяє окреслити такі напрями дослідження даної проблеми:

- філософсько-методологічні засади формування компетентностей (О.Савченко, О.Пометун, О.Овчарук);
- шляхи розвитку професійної компетентності майбутніх учителів (Т.Колодько, Л.Мітіна, Н.Кузьміна);
- методи активізації науково-пізнавальної діяльності студентів (Н.Кічук, М.Князян, О.Семенов).

На жаль, проблема формування науково-пізнавальної компетентності залишається поза увагою вчених. Більшість вітчизняних та зарубіжних дослідників детально розглядають навчально-пізнавальну компетенцію, обходячи при цьому науково-пізнавальну. Наприклад, А.Хуторський говорить про формування саме навчально-пізнавальної компетенції і в учнів середніх шкіл, і у студентів вищих навчальних закладів. О.Семенов виділяє науково-дослідницьку діяльність студентів серед інших видів діяльності, але не говорить про формування саме науково-пізнавальної компетенції. Саме тому метою нашої роботи є аналіз сутності поняття науково-пізнавальної компетентності та пропонування деяких методів її формування.

Порівнюючи поняття науково-пізнавальної компетенції з навчально-пізнавальною, ми можемо сказати, що останнє є більш широким, оскільки охоплює велику кількість різноманітних навчальних предметів (від гуманітарних до технічних, від фізкультури до музики та малювання). Науково-пізнавана компетенція формується переважно в межах обраної студентом спеціальності, хоча й не обмежується тільки цим. Навчально-пізнавальна компетенція є основою для формування науково-пізнавальної.

До структури науково-пізнавальної компетенції входять знання, вміння, навички самостійної роботи, рефлексія, інтерес тощо. Всьому цьому вчать ще в школі (у ході формування навчально-пізнавальної компетенції), але у вищому навчальному закладі завдання ускладнюються, стають вузькоспеціальними (за виключенням загальних знань).

Науково-пізнавальна діяльність являє собою діяльність студента, яка складається з виявлення або набуття матеріалу, його переробку, отримання інформації про хід та проміжні результати діяльності від викладача або в результаті самоконтролю; у випадку необхідності - внесення у діяльність певних виправлень; повторне отримання інформації про хід та результати діяльності - і так до вирішення пізнавальної проблеми. Таке розуміння науково-пізнавальної діяльності визначає пріоритетне значення вмінь організовувати та керувати навчальним процесом, спрямованих на формування

науково-пізнавальної мети, проектування її виконання, та змушує розглядати уміння здобувати, переробляти та застосовувати інформацію як засіб досягнення даної цілі.

На основі аналізу наукових джерел нам видається доцільним структурувати науково-пізнавальну компетенцію випускника вищого навчального закладу за такими компонентами:

- загальні знання;
- особистісно-ціннісні характеристики випускника;
- вміння самостійно здійснювати наукове дослідження, а також керувати науковими роботами;
- професійна компетенція (наприклад, в педагогічній роботі).

Одним з принципово важливих аспектів проблеми є питання про методи формування науково-пізнавальної компетенції. У дидактиці метод навчання — це певний спосіб цілеспрямованої реалізації процесу навчання, досягнення поставленої мети. Правильний підбір методів відповідно до мети та змісту навчання, особистості студентів сприяє розвитку їхніх пізнавальних здібностей, озброєнню їх уміннями й навичками використовувати здобуті знання на практиці, готує їх до самостійного набуття знань, формує їхній світогляд.

Система засобів проблемного навчання та аудіо-візуальних методів була впроваджена нами в Одеському національному університеті ім.І.І.Мечникова на базі іспанського культурного центру, де є бібліотека, а також медіатека. Викладачі кафедри часто проводять заняття з іспанської мови в центрі, користуючись медійними засобами. Це навчальні, науково-популярні і художні - фільми, музика, а також Інтернет.

У розпорядженні Центру є багатосерійний (розрахований на два роки) навчальний фільм «*Viaje a Espana*». Кожна серія містить у собі один епізод і невеликий словник. Завдання студента при перегляді фільму - розширити список лексики, який дається авторами фільму, додавши нові слова, відповісти на питання головних героїв епізоду (усно та письмово), далі студенти розповідають на іспанській мові, що відбувалося у фільмі. І на завершення -

складають (робота проводиться в парах або групами) діалоги на задану в епізоді тему; потім ці діалоги студенти повинні «зіграти» для усієї групи.

Після перегляду науково-популярного фільму на іспанській мові, наприклад, про екологічні проблеми, студенти обговорюють проблему, поставлену авторами фільму, висувають аргументи «за» і «проти». Далі вони полу чають завдання (*brainstorming*) - продумати і скласти список екологічних проблем, починаючи з найбільш глобальної; також можна додавати ті проблеми, які не були згадані у фільмі. Після цього студенти можуть вибрати по одній проблемі зі списку та продумати можливі способи її вирішення. Заключним завданням є «прес-конференція». Група студентів, які вибрали однакові проблеми, виступає у ролі уряду або комітету з екологічних проблем, а інша частина студентів є журналістами, котрі задають питання на прес-конференції. Можна зробити також засідання дискусійного клубу або круглого столу, де ставиться одне проблемне питання, а учасники дискутують. Взагалі, дискусія є однією з форм активного навчання. Однак, значення цього процесу полягає не тільки в активізації обміну думками, знаннями та досвідом. Важливим є ще й те, що необхідність відстояти свою думку в дискусії, заперечувати думку опонента вимагає від студента пошуку переконливих аргументів, обґрунтування суджень, висновків, пропозицій, а це, в свою чергу, спонукає до активної розумової діяльності, актуалізації знань, пошуку нової лексики. В дискусії формуються такі важливі якості, як уміння не тільки висловлювати свої думки, але й слухати опонентів, вибирати корисну інформацію та робити необхідні висновки з виступів своїх товаришів, використовувати колективний досвід і знання в розв'язанні проблем та інше. Навчально-пізнавальна діяльність повинна носити творчий, пошуковий, характер, по можливості містити в собі елементи аналізу та узагальнення.

Після перегляду художнього фільму проводиться його обговорення - сподобався і чому? не сподобався і чому? (Тут також можна організувати прес-конференцію: наприклад, режисерська група та глядачі). Після цього студентам дається час осмислити проблеми фільму, потім має місце загальна дискусія. Домашнє завдання — написати твір, наприклад, на тему: «Що у фільмі не може залишити мене байдужим?». На наступному занятті проводиться обговорення того, що нам дає кіно, яке кіно є зараз актуальним і чому, яке кіно може навчити, яке навпаки, чи потрібна нам цензура, тощо. Пізніше можна вдруге поставити фільм, але вимкнути звук, і запропонувати студентам «зіграти» замість акторів.

Ми також використовували такі засоби навчання як музика, пісні на іспанській мові. Спочатку студенти слухають пісні, намагаються їх зрозуміти та відтворити текст, потім співають їх разом з оригіналом (пізніше - без). Відомо, що пісні на іноземній мові є найкращим способом практикувати та удосконалювати свою вимову. Оперуючи звуками, студент артикулює нові співзвуччя, слова, фрази і взагалі іншомовне мовлення.

Використовуючи Інтернет, маємо багато можливостей - від статей з іспанських газет та журналів до практичних мовних (граматичних, лексичних, фонетичних) вправ. Щодо останніх, то іспаністи мають чудовий сайт Cervantes.es, де можна знайти значну кількість дидактичного матеріалу. Наприклад, знаходимо на сайті розділ «*Aula Virtual de Espanol*» («Віртуальне заняття з іспанської мови»). Даний розділ пропонує нам різноманітні вправи, тексти тощо. Весь матеріал є поділеним на рівні. Матеріали різнокольорові, з малюнками і таблицями, такі, що привертають увагу. На жаль, часто використання електронних навчальних курсів у ході викладання іноземної мови обмежується на практиці одержанням інформації, і як наслідок, не активізується розвиток комунікативних та особистісних якостей

студентів. Тут на перший план виходить організація та удосконалення самостійної роботи студентів на базі використання нових інформаційних і комунікаційних технологій. Наведений у прикладі сайт сприяє оптимізації самостійної роботи студентів, тому що містить засоби оцінювання виконаної роботи.

Використовуючи на заняттях окреслені вище засоби, ми активізуємо чотири види діяльності - слухання, споглядання, говоріння, письмо. Деякі фільми мають субтитри, тоді студент може ще й читати те, що він чує.

Аудіовізуальні методи трансляції навчально-наукової інформації, володіючи інформаційною насиченістю, емоційною виразністю та інтелектуальною змістовністю, посилюють змістовне сприйняття інформації, активізуючи процес трансляції її з текстової та переводячи її до сфери знання. Трансляція іншомовної інформації за допомогою аудіовізуальних засобів базується на сукупності двох сполучених процесів: передачі і перетворення інформації з метою її ефективного засвоєння. Під час аудіовізуальної рецепції учень одночасно сприймає аудіо- та візуальні стимули, тобто він слухає і дивиться.

Науково-пізнавальна компетентність не може бути ізольованою від конкретних умов її реалізації, тому тільки тоді є сенс говорити про її розвиток, коли вона проявляється у певній ситуації, яка передбачає мобілізацію знань, умінь та поведінкових відносин, налаштованих на умови конкретної діяльності. Компетентність проявляється в результатах діяльності людини; основою для висновків про її компетентність є оцінка кінцевого результату діяльності. Перспективи подальшого дослідження полягають у визначенні тих знань, які б змогли зумовити формування необхідних компетенцій, оскільки компетенція може розглядатися як основа для подальшого формування та розвитку науково-пізнавальної компетентності. Як пріоритетне завдання сучасної вищої школи і актуальний напрям наукових досліджень воно є необхідною передумовою ефективності наукової діяльності у вищому навчальному закладі.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вольська Н. Поняття організованості суб'єкта навчання у процесі пізнавальної діяльності. – Херсон / Інтернет-сайт: <http://www.socwd.uzhgorod.ua/articles/11.htm>
2. Компетенции в образовании: опыт проектирования : сб. науч. тр. / под ред. А.В.Хуторского. - М.: Научно-внедренческое предприятие «ИНЭК», 2007. - 240 с.
3. Овчарук О.В. Развитие компетентного подхода: стратегические ориентиры международной спільноти. - Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий
4. досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики/ Під заг.ред.О.В. Овчарука. -«К.І.С», 2004. -с.6-16.
5. Семенов О.М. Формування професійної майстерності майбутнього вчителя української мови і літератури // Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти: Монографія / НГ Нічкало, ІА Зязюн, МП Лещенко та ін. - К.: Поліграф.-вид. центр ТОВ "Імекс ЛТД", 2003. - с 202 - 213.
6. Хуторской А.В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций // Интернет-журнал "Эйдос". - 2005. - 12 декабря. http://www.eidos.m/journal/2005/1_212.htm.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олена Григорович – старший викладач кафедри іспанської філології факультету романо-германської філології Одеського національного університету ім. І.Мечникова.

Наукові інтереси: методика викладання іноземних мов.

КОМУНІКАТИВНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ВЖИВАННЯ НЕОСОБОВИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА В МОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ

Тетяна САВЕНКО (Кіровоград, Україна)

У статті розглядається проблема формування мовленнєвих граматичних навичок студентів – вживання в усному і писемному мовленні неособових форм дієслова з урахуванням їх функціональних особливостей. Аналізуються вправи для реалізації мети навчання.

The article runs about the problem of teaching students non-finite forms of the verb and their usage in oral and written speech. The author analyses exercises aimed at forming students' skills.

У сучасній методиці навчання іншомовного спілкування кінцевою метою навчання визначається набуття студентами комунікативної компетенції в усному і писемному мовленні, що викликає у студентів певні труднощі, тому залишається актуальним і для методичного дослідження, і для організації ефективного навчального процесу.